

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudcem Mgr. Kamilem Tojnerem v právní věci

žalobce: **D. M.,**
bytem ,
zastoupen advokátem Mgr. Ondřejem Říhou,
sídlem Na Příkopě 583/15, Praha 1,

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR,**
Na Poříčním právu 376/1, Praha 2,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 5. 2020, č. j. MPSV-2020/99616-911,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 5. 2020, č. j. MPSV-2020/99616-911, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen uhradit žalobci náklady řízení ve výši **3 146,- Kč** do 30 dnů od právní moci rozsudku, a to k rukám jeho právního zástupce.

Shodu s prvopisem potvrzuje T. V.

Odůvodnění:

1. Žalobce se domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalované, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a bylo potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce ČR – krajské pobočky pro hl. m. Prahu č. j. 20367/2019/AAK ze dne 28. 8. 2019, kterým bylo rozhodnuto poskytovat příspěvek na péči ve výši 9 900 Kč měsíčně od března 2019 a o zvýšení tohoto příspěvku na 13 900 Kč měsíčně od července 2019.
2. V žalobě žalobce uvádí, že žalovaný své rozhodnutí založil na posudku o zdravotním stavu žalobce od Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, oddělení výkonu posudkové služby Plzeň, která sdělila, že zohlednila nutnost pomoci a dohledu při zvládání sedmi základních životních potřeb, ostatní základní životní potřeby zohlednit dle komise nelze, neboť jejich nezvládání nelze zdůvodnit doloženou tíží funkční poruchy. Konkrétně komise nezohlednila nezvládání základní životní potřeby – výkon fyziologické potřeby. Žalovaný argumentaci PK MPSV beze zbytku převzal. Své rozhodnutí, proč nebyla zohledněna nutnost pomoci a dohledu při zvládání základní životní potřeby – výkon fyziologické potřeby, zdůvodnil žalovaný jen velice stručně, přestože se jedná o zásadní otázku v rámci celého dosavadního řízení. Prakticky bylo pouze uvedeno, že dle doložených lékařských nálezů není u žalobce prokázána těžká inkontinence moče ani stolice, a není prokázáno předepisování inkontinenčních pomůcek, ty ani žalobce nepoužívá. Dané je zcela nedostatečné vypořádání se zásadní argumentací žalobce. Závěry rozhodnutí obou správních orgánů (MPSV i Úřadu práce) neodpovídají skutkovým zjištěním. Žalobce považuje obě rozhodnutí za nezákonná.
3. Žalobce namítá, že bylo postupováno v rozporu se zásadou nestranného a objektivního postupu správního orgánu, jak je definována v § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“), kdy při zjišťování skutkových okolností nebylo postupováno s řádnou pečlivostí a s ohledem na individuální okolnosti případu. Správní orgány se nijak nevypořádaly s opakovaným a obsáhlým tvrzením matky žalobce o intenzivní asistenci, kterou matka, jakož i další osoby, musejí poskytovat žalobci při výkonu fyziologické potřeby, a že tedy je absolutně vyloučen závěr, že by žalobce životní potřebu – výkon fyziologické potřeby, zvládal sám. Prakticky celé odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí je věnováno detailnímu popisu procesu zvládání (ve skutečnosti nezvládání) fyziologické potřeby žalobce, jednotlivých opatření a energie osob vynaložených při asistenci žalobci při zvládání výkonu fyziologické potřeby. Oproti tomu odůvodnění napadeného rozhodnutí obsahuje k tomuto tématu stěží jeden odstavec, v němž je lakonicky konstatováno, že nelze zohlednit nezvládání základní životní potřeby – výkon fyziologické potřeby, neboť žalobce nepoužívá inkontinenční pomůcky.
4. Žalobce poukazuje na pojem „výkon fyziologické potřeby, jak jej definuje příloha č. 1 vyhlášky 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Aby byla posuzovaná osoba zhodnocena jako schopná zvládat výkon fyziologické potřeby, musí zvládat následující: „*včas používat WC, vyprázdnit se, provést očistu, používat hygienické pomůcky.*“ Nic z toho žalobce není schopen provést sám. Potřebu zajít na WC vykonat svou potřebu nepozná bez upozornění a opakovaných pokynů a pobídek jiných osob – bez nich by sám na WC nedošel a hrozilo by pomůčení či jiné

znečištění sebe či okolí, k čemuž ostatně také dochází, tedy žalobce nezvládá včas použít WC. Očistu po použití WC sám neprovádí a neumí, tedy žalobce není schopen provést očistu. Žalobce nechápe smysl hygienických pomůcek a sám od sebe by je nikdy nepoužil, tedy žalobce není schopen používat hygienické pomůcky. Žalobce opravdu nepoužívá inkontinenční pomůcky (tj. pleny), jak poukazuje žalovaný, nicméně je tomu tak jen proto, že matka žalobce a další osoby pečující o žalobce rozvinuly systém intenzivní asistence v tomto směru tak, aby žalobci dopřály v tomto ohledu důstojného života. Proto se jej opakovaně dotazují a mnohokrát denně jej pobízejí k vykonání fyziologické potřeby, na WC jej vždy doprovází, provádí očistu žalobce. Touto intenzivní péčí, kdy pečující osoby předjímají fyziologickou potřebu žalobce, kdy tento si není schopen svou potřebu uvědomit, minimalizují „nehody“, ke kterým ovšem i tak dochází.

5. Vše uvedené matka žalobce detailně rozebrala v odvolání, shodné skutečnosti vyplývají mimo jiné i z reference školního zařízení, které žalobce navštěvuje, a taktéž z lékařské zprávy psychiatricky ze dne 14. 4. 2020. Oba tyto zmíněné dokumenty měl odvolací orgán k dispozici. Proto bylo pro matku žalobce i její okolí seznámené s péčí o žalobce značně překvapivé, jak nedostatečná šetření a chybné závěry byly v případě žalobce provedeny. Rozhodnutí žalovaného je dle žaloby nepřezkoumatelné a nesrozumitelné, neboť žalovaný se řádně nevypořádal s námitkami obsaženými v odvolání, jeho argumentace je vágní a nesprávná.
6. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Uvedl, že zdravotní stav žalobce posuzovala v odvolacím řízení posudková komise ve složení posudkového lékaře a lékaře se specializací psychiatrie. Komise hodnotila žalobce ve věku 15 let, kdy jeho zdravotní stav je dlouhodobě nepříznivý v důsledku střední mentální retardace, dětského autismu, ADHD, hyperkinetické poruchy s hyperaktivitou a poruchy vývoje řeči. U žalobce převažuje simplexní myšlení, nemluví, dorozumívá se pomocí jednoduchých gest, rozumí pokynům, pozornost a soustředěnost je krátkodobá, přítomen je výrazný psychomotorický neklid, při nespokojenosti sklon k afektivnímu jednání. Ve smyslové oblasti není žalobce funkčně postižen, nález praktického lékaře neprokazuje patologický nález oběhového, dýchacího, trávicího či urogenitálního systému. Není přítomna inkontinence. V pohybové oblasti bez funkčního postižení svalů, kloubů a páteře, jemná motorika funkční. Komise hodnotila jako nezvládané základní životní potřeby orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, péče o zdraví, tělesnou hygienu a osobní aktivity.
7. K námitkám ohledně výkonu fyziologické potřeby komise uvedla, že u žalobce není přítomna těžká inkontinence, není prokázáno předepisování inkontinenčních pomůcek, žalobce je nepoužívá. Závěr o zvládání výkonu fyziologické potřeby odpovídá závěrům sociálního šetření ze dne 14. 5. 2019, v němž se uvádí, že na toaletu si dojde, vykoná potřebu, hygienu neřeší, inkontinenční pomůcky používat nemusí.
8. Žalobce má příspěvek na péči ve III. stupni přiznán od roku 2013, přičemž výkon fyziologické potřeby nebyl ani v jednom případě posouzen jako nezvládaný. Rovněž předchozí vyjádření zákonné zástupkyně ohledně této potřeby v rámci sociálního šetření odpovídají zvládání potřeby s občasnými nehodami či dopomocí (dne 26. 4. 2016 uvedeno, že na toaletu si dojde sám, nespláchne, neumyje se, po stolici nutná dopomoc s očistou, někdy se stane, že jde na toaletu a vrátí se celý mokrý; dne 5. 3. 2013 sděleno, že na toaletu si dojde, ale občas se stane, že se pomočí). U osob mladších 18 let se závislost na péči hodnotí z hlediska mimořádnosti péče, připomínání a občasných nehod v případě žalobce nelze hodnotit jako mimořádnou péči. Žalovaný má za to, že okolnosti pomoci při výkonu

fyziologické potřeby popisované v žalobě neodpovídají skutečností uváděným při sociálním šetření.

9. Městský soud v Praze přezkoumal dle § 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“) napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení v mezích žalobou uplatněných žalobních bodů a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Po zhodnocení uvedených skutečností dospěl soud k závěru, že žaloba byla podána důvodně.
10. Ze správního spisu soud zjistil následující skutečnosti.
11. Ze záznamu ze sociálního šetření ze dne 5. 3. 2013 plyne ohledně výkonu fyziologické potřeby, že žalobce si na toaletu dojde, ale občas se stane, že se pomoci, i ze školy někdy přijde pomočený. Posudkem ze dne 28. 5. 2013 byly u žalobce jako nezvládané vyhodnoceny potřeby orientace, komunikace, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, péče o zdraví a osobní aktivity. V návaznosti na tento posudek byl žalobci přiznán příspěvek na péči.
12. Ze záznamu ze sociálního šetření ze dne 26. 4. 2016 plyne ohledně výkonu fyziologické potřeby, že na toaletu si dojde žalobce sám, avšak nesplachuje, neumyje si ruce, po stolici je nutná pomoc s očištěm. Někdy se stane, že jde na toaletu a vrátí se celý mokrý. Posudkem ze dne 19. 10. 2016 byly u žalobce shledány jako nezvládané potřeby orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, péče o zdraví a osobní aktivity.
13. Ze záznamu o sociálním šetření ze dne 14. 5. 2019 ohledně zvládnutí výkonu fyziologické potřeby plyne, že na toaletu si dojde, vykoná potřebu, ale hygienu svoji a prostředí neřeší. Matka musí žalobce očistit, osprchovat. Inkontinenční pomůcky nemusí používat. Ve škole pomáhá asistent. Posudkem ze dne 15. 7. 2019 bylo u žalobce shledáno nezvládnutí shodných sedmi potřeb jako v roce 2016. Rozhodnutím ze dne 28. 8. 2019, č. j. 20367/2019/AAK, bylo rozhodnuto o příspěvku na péči tak, že bude poskytován ve výši 9 900,- Kč měsíčně od března 2019, od července 2019 ve výši 13 900,-Kč.
14. Proti tomuto rozhodnutí podala matka žalobce odvolání, ve kterém namítala nezvládnutí výkonu fyziologické potřeby žalobcem. Uvedla, že výkon této potřeby zvládne žalobce pouze s každodenní péčí jiné osoby. Jedině tak lze dosáhnout odvrácení celkového pomočování, úniku stolice a dalších nežádoucích následků při výkonu potřeby. Žalobce nerozlišuje potřebu velké a malé strany. Pokud je doveden na WC, vždy se posadí, nerozumí technice použití WC ve stoje. V domácím prostředí používá WC spíše jako únikovou místnost při stresových situacích, nenavštěvuje jej z důvodu výkonu potřeby. Např. na WC doma žalobce vejde a vyjde během minuty např. 20 x za sebou, kdy vyjde pomočený i jinak znečištěný. Lze soudit, že není schopen určit rozsah ani frekvenci potřeby, z čehož je zřejmé, že ji neovládá. V noci je nutné žalobce pravidelně budit a dovést na toaletu – aby se zabránilo pomočování. Není schopen potřebu načasovat, je v tomto ohledu na úrovni 3letého dítěte, kdy je zcela závislý na doprovodu, který dle uvážení svého, nikoli žalobce, vyhledá a vyše žalobce na WC, aby se předešlo nežádoucím okolnostem. Hygienické potřeby žalobce nepoužívá, provedení očisty si neuvědomuje. Zřejmě by ani očištění nezvládl, ani ji neprovádí. Je nutná asistence další osoby. V předchozím vzdělávacím zařízení byly žalobci doporučeny při akcích v terénu inkontinenční pomůcky. Jinak se snaží pleny nepoužívat, i přes náročnost, kterou to představuje pro pečující osobu či asistenta ve škole. Žalobce není schopen WC vyhledat,

bez péče jiné osoby by byl schopen potřebu vykonat kdekoli i na veřejnosti apod. Péče asistenta o žalobce je náročná i tím, že jde o asistentku, kdy dovést žalobce v prakticky dospělém věku na dámskou toaletu je nevhodné, a obdobně na toaletu pánskou, jestliže jde o asistentku. Matka se domnívá, že nošení plen v 15 letech je nedůstojné a nepohodlné, proto se rozhodla dlouholetým nácvikem a každodenní péčí tomuto zabránit. Matka obsáhle popsala ještě celou řadu dalších konkrétních problémů ohledně nezvládnutí potřeby – např. nutnost neustále vědět, kde se nachází WC, když někam jdou, aby mohl žalobce jej případně okamžitě použít, není schopen plánovat potřebu, atd.

15. K odvolání přiložila matka žalobce dále vyjádření ZŠ Lužiny, Praha 5, které dokládá výše uvedené skutečnosti. Uvádí se v něm mj., že žalobce nemluví, podařilo se však nacvičit určitá gesta, pomocí kterých se lze s žalobcem dorozumět. Po několika letech školní docházky se orientuje dobře, najde třídu i WC, avšak snadno jej něco cestou zaujme, a je tak nutné jej na WC dovést. Vyžaduje trvalý dohled a dopomoc při všech činnostech. Je obtížně zjištělné, zda a jakou má žalobce potřebu. Na WC se vždy posadí, ať vykoná potřebu nebo ne. Není schopen provést následnou očistu, vyhodnotit, zda např. došlo ke znečištění oděvu. Nedokáže použít hygienické pomůcky – toaletní papír, mýdlo či ručník.
16. Žalovaný v napadeném rozhodnutí potvrdil závěr o zvládnutí výkonu fyziologické potřeby, a to na podkladě posudku posudkové komise MPSV ČR v Plzni ze dne 22. 4. 2020.
17. Stěžejní námitkou žaloby je, že závěr žalovaného ohledně zvládnutí výkonu fyziologické potřeby je nedostačující, kdy je současně žalobou namítáno nezvládnutí této potřeby.
18. Při posuzování stupně závislosti je hodnocena schopnost zvládat zákonem předem vymezené základní životní potřeby v oblasti mobility, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesné hygieny, výkonu fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. Schopnost zvládnutí těchto jednotlivých životních potřeb je podmíněná zvládnutím úkonů uvedených příloze 1 provádějící vyhlášky pro stanovené oblasti základních životních potřeb tvořících její obsah (§ 9 odst. 1 zákona o sociálních službách):

- mobilita - za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat vstávání a usedání, stoj, zaujímat a měnit polohy, pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu, otevírat a zavírat dveře, chůzí po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů, nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je.

- orientace - osoba je schopna poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, mít přiměřené duševní kompetence, orientovat se osobou, časem a místem, orientovat se v přirozeném sociálním prostředí, orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat.

- komunikace - osoba je schopna vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům, používat běžné komunikační prostředky.

- stravování - osoba je schopna vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nalít nápoj, rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, najíst se a napít, dodržovat

stanovený dietní režim, konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.

- oblékání a obouvání - osoba je schopna vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit, oblékat se a obouvat se, svlékat se a zouvat se, manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.

- tělesná hygiena - osoba je schopna použít hygienické zařízení, dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla, provádět celkovou hygienu, česat se, provádět ústní hygienu, holit se.

- výkon fyziologické potřeby - osoba je schopna včas používat WC, zaujmout vhodnou polohu, vyprázdnit se, provést očistu, používat hygienické pomůcky.

- péče o zdraví - osoba je schopna dodržovat stanovený léčebný režim, provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační a ošetrovatelské postupy a opatření a používat k tomu potřebné léky nebo pomůcky, rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc.

- osobní aktivity - osoba je schopna navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami, plánovat a uspořádat osobní aktivity, styku se společenským prostředím, stanovit si a dodržet denní program, vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí, například vzdělávání, zaměstnání, volnočasové aktivity, vyřizovat své záležitosti.

- péče o domácnost - osoba je schopna nakládat s penězi v rámci osobních příjmů a domácnosti, manipulovat s předměty denní potřeby, obstarat si běžný nákup, ovládat běžné domácí spotřebiče, uvařit si jednoduché teplé jídlo a nápoj, vykonávat běžné domácí práce, nakládat s prádlem, mýt nádobí, obsluhovat topení, udržovat pořádek

19. Pokud posuzovaná osoba nezvládne aspoň jeden úkon tvořící obsah dané základní životní potřeby, celá základní životní potřeba musí být hodnocena jako nezvládnutá. Při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplyvá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku (§ 9 odst. 4, 5 zákona o sociálních službách).
20. V případě soudního přezkumu zdravotního stavu osob se rozhodnutí soudu opírá především o odborné lékařské posouzení. Posouzení zdravotního stavu je věcí odborně medicínskou, k níž nemá soud potřebné odborné znalosti, a proto se vždy obrací k orgánům, které jimi disponují, aby se k těmto otázkám vyjádřily. Výsledný **posudek** je v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na který je soud při nedostatku odborné erudice odkázán, a proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, určitost, úplnost a přesvědčivost. Podle § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách *při posuzování stupně závislosti osoby okresní správa sociálního zabezpečení ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, také z vyšetření dětského klinického psychologa v případě pervazivních vývojových poruch, z výsledku sociálního*

šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře).

21. Správní orgán rozhodující o dávce by na základě posudku komise měl rozhodnout až poté, co posudek vyhodnotí jako úplný, objektivní a přesvědčivý. Pokud správní orgán shledá, že neúplnost posudku, je na místě, aby v případě, že posudek nedá na některou otázku dostatečnou odpověď, správní orgán skutkový stav zjišťoval dále, dokud nebude zjištěn bez pochybností.
22. Soud předně dává za pravdu žalobci v tom, že závěry žalovaného v napadeném rozhodnutí pojednávající o zvládání či nezvládání výkonu fyziologické potřeby jsou značně zkratkovité a neodpovídají rozsahu, který by bylo možné očekávat s ohledem na obsáhlost odvolání a skutečností v něm zmiňovaných a popsanych, kdy k odvolání bylo doloženo ještě stanovisko školy. Žalovaný v rozhodnutí shrnul obsah relevantní právní úpravy a vypsál jednotlivé posudkové závěry, avšak k výkonu fyziologické potřeby se vyjádřil toliko v jednom krátkém odstavci, kdy pouze převzal bez dalšího závěry posudkové komise, aniž by je jakkoli blíže vztáhl k námitkám z odvolání. Žalovaný konkrétně uvedl, že posudková komise konstatovala, že dle doložených lékařských nálezů není u žalobce prokázána těžká inkontinence moče ani stolice a není prokázáno ani předepisování inkontinenčních pomůcek, které ani žalobce nepoužívá. Nutný doprovod na toaletu byl zohledněn v případě nezvládané potřeby orientace, kontrola nad dodržováním hygienických návyků byla zohledněna v rámci nezvládání potřeby tělesná hygiena, dohled nad poupravením oblečení byl zohledněn v rámci nezvládání potřeby oblékání o obouvání.
23. Žalovaný převzal závěry uvedené v posudku, aniž by se jakkoli zabíral tím, zda odpovídají tvrzením matky žalobce a vyjádření školy, a aniž by je rovněž kriticky hodnotil z hlediska relevantních kritérií. Ačkoli není úkolem žalovaného odborné posouzení zdravotního stavu žalobce ve vztahu ke zvládání jednotlivých potřeb, jeho úkolem je zabývat se tím, zda vypracovaný posudek adekvátním způsobem odpovídá na namítané skutečnosti, a zda jsou jeho závěry přesvědčivé, kdy soud má za to, že v daném případě neodpovídají posudkové závěry namítaným skutečnostem již nedostatečným rozsahem argumentace.
24. Taktéž co do přesvědčivosti soud nenalézá v posudku dostatečnou oporu, kdy závěry komise stojí toliko na tom, že u žalobce není doloženo funkční postižení a nemusí používat inkontinenční pomůcky, ačkoli dle tvrzení matky, školy i výše uvedených kritérií jde o komplexnější problém a bylo by tak možné očekávat i ze strany komise důslednější rozvedenou úvahu.
25. Dle uvedených kritérií je konkrétně pro výkon fyziologické potřeby rozhodné, *zda osoba je schopna včas používat WC, zaujmout vhodnou polohu, vyprázdnit se, provést očistu, používat hygienické pomůcky.* Na základě tohoto má soud za to, že výkon fyziologické potřeby je pojímán širěji, kdy zvládání potřeby není omezeno toliko tím, zda dotyčný je schopen samotného výkonu této potřeby z hlediska funkčního, ale i ve smyslu včasnosti. Z obsahu kritérií vyplývá očekávaná kvalita výkonu základní potřeby, kterou nelze redukovat na samotný výkon potřeby, ale nutně je spojena i s dalšími skutečnostmi – doprovod, očista atd. Ze závěru komise lze přitom nepřímou dovést, že nezvládání potřeby by hodnotila pouze v případě, že by šlo o funkční postižení či za současného užívání inkontinenčních pomůcek, což ale neodpovídá kritériím. Soud se neztotožňuje s úvahou posudkové komise, že potřeba doprovodu na toaletu je zohledněna (obsažena) v základní životní potřebě

orientace, neboť zákonné kritérium fyziologické potřeby je *schopnost včas používat WC*, což znamená nejen schopnost uvědomit si přítomnost takové tělesné potřeby a tím i nutnost situaci řešit, avšak řešit ji nejen mentálně, ale i fyzicky a tak se dopravit na toaletu. Soud neshledává rozdíl mezi fyziologickou neschopností zadržet moč nebo stolicí a neschopností mentální, neboť důsledky jsou totožné, ztráta důstojnosti postižené osoby. Přitom účelem příspěvku na péči je zachovat lidskou důstojnost osobám, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné osoby při zvládnutí základních životních potřeb. Výše příspěvku odpovídá míře nezpůsobilosti zdravotně postižené osoby si zajistit zákonem stanovené základní potřeby bez péče jiné osoby. Zákonem stanovené základní potřeby tak určují míru závislosti na péči jiné osoby a tím i monetizují lidskou důstojnost. Tento ekonomický aspekt péče jinou osobou vychází z konceptu sociálního státu, kdy stát kompenzuje pečující fyzické osobě náklady na péči o závislou osobu, které by stát jinak vynaložil na péči o takovou osobu.

26. Ohledně nutnosti úpravy oděvu po užití toalety komise uvedla, že byla zohledněna v rámci potřeby oblékání a obouvání. Provedení očisty pak bylo komisí podřazeno pod nezvládanou potřebu tělesné hygieny. Se zařazením úpravy oděvu soud souhlasí, avšak *provedení očisty* je výslovně uvedeno mezi zákonnými kritérii schopnosti výkonu fyziologické potřeby, nelze tak absence takové schopnosti podřadit pod nezvládnutí potřebu tělesné hygieny.
27. Závěr žalovaného, resp. posudkové komise, o tom, že žalobce není funkčně postižen a nepoužívá inkontinenční pomůcky a není tak důvod k nezvládnutí potřeby, je v rozporu s § 9 odst. 4 zákona o sociálních službách, dle kterého se při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Pro posouzení závislosti je rozhodné, zda žalobce bez ohledu na své zdravotní obtíže (mj. středně těžká mentální retardace) je schopen samostatně provést potřebu na určité úrovni. Z odůvodnění rozhodnutí ani podkladů ve správním spisu však není dostatečně zřejmé, nakolik je žalobce způsobilý samostatného výkonu potřeby, jestliže zachování schopnosti zajištění potřeby výkonu fyziologické potřeby není podmíněno pouze schopností funkční, ale i schopností uvědomit si nutnost potřeby, dostavit se na toaletu, samostatně vykonat potřebu apod., jak ostatně plyne i z kritérií.
28. Jakkoli u žalobce nebyl zjištěn žádný funkční problém zabraňující možnosti se vyprázdnit, zákonná kritéria hovoří též o schopnosti včas používat WC a zaujmout vhodnou polohu, kdy dle sdělení matky i školního zařízení taková schopnost není žalobci dána. Žalobce sice je schopen provést potřebu, avšak je tomu tak díky vyvinutému systému dorozumívání a poskytnuté péči. Na toaletu dojde, avšak to nezakládá řádné využití toalety, často cestou zapomene, že chtěl na toaletu. Taktéž není schopen rozeznat, zda a jakou má potřebu. K těmto tvrzeným skutečnostem se komise nevyjádřila vůbec a její závěry jsou v tomto ohledu proto nedostačující.
29. Rovněž má soud za to, že se komise nedostatečně vypořádala s neaplikací inkontinenčních pomůcek žalobcem. Komise uvedla, že žalobce tyto potřeby nepoužívá, nejsou mu předepisovány. To je sice pravdou, avšak komise opominula kontext uváděný matkou, která sdělila, že tyto pomůcky žalobce nenosí do značné míry z důvodu jejího rozhodnutí, kdy mu chce zajistit komfortnější a důstojnější život. Takový postup je však podmíněn nepřetržitou péčí druhé osoby – matky či asistenta ve škole, neboť bez této pomoci by dle matky docházelo k pravidelným „nehodám“. Soud nerozporuje schopnost žalobce zvládat

výkon potřeby i bez inkontinenčních pomůcek, avšak má za to, že komise se vyjádřila v tomto směru velmi jednoduše, kdy pominula důvody nenošení pomůcek, kterým není schopnost ovládat potřebu, ale spíše snaha matky o zajištění důstojného života syna.

30. V roce 2019 bylo šetřením zjištěno, že žalobce si na toaletu dojde, vykoná potřebu, ale hygienu svoji a prostředí neřeší. Matka musí žalobce očistit, osprchovat. Inkontinenční pomůcky nemusí používat. Ve škole pomáhá asistent. Ačkoli soud nepopírá, že v záznamech o šetřeních je opakovaně uvedeno, že si žalobce na toaletu dojde, z čehož by bylo možné dovodit zvládnání potřeby, bylo na místě ve vztahu k tvrzením matky i školy v odvolacím řízení ověřit pravdivost těchto tvrzení, respektive upřesnit skutková zjištění ze sociálního šetření, které mohlo být nedostatečné či zkreslené. Dle aktuálních tvrzení matky a okolí je totiž evidentní, že bez pomoci jiné osoby je vyloučena spolehlivost ve smyslu, že se žalobce dostaví na toaletu a vykoná potřebu samostatně a včas. Také dřívější tvrzení o tom, že se žalobce občas pomoci, dokládá naopak neschopnost odhadnout nutnost potřeby. Obdobné platí o tvrzení, že se žalobce občas vrátí z toalety mokrý.
31. Popis situace ze strany matky a školy zcela neodpovídá situaci, kterou žalovaný považuje za „občasné nehody“ či „připomínání“, neboť u žalobce je podle těchto tvrzení naopak pravidlem, že za účelem výkonu fyziologické potřeby komunikuje např. ve škole s asistentem dohodnutými posudky, a to ještě ne vždy úspěšně. Také dle v posudku zmíněné psychiatrické zprávy ze dne 14. 4. 2020, je nutný dohled a asistence při WC, kontrola výkonu fyziologické potřeby, hygieny a případně i převlečení znečištěného oděvu. V cizím prostředí není schopen sám použít WC, nutné se opakovaně dotazovat a naléhat na odchod na WC.
32. Jakkoli je rozhodující funkční hledisko, není možné zcela nezohlednit nedostatečnou mentální kapacitu dotčeného si vůbec uvědomit nutnost potřeby, jak je definováno kritériem schopnosti včas použít WC. V opačném případě by bylo možné shledat jako přípustnou situaci, kdy se dotčený např. pomoci či jinak znečistí např. na veřejnosti, kdy sice by funkční hledisko bylo zachováno, avšak dotčený by nebyl schopen použít WC. Situace žalobce dle popisu matky a okolí odpovídá právě tomu, kdy sice žalobce je schopen fyziologickou potřebu provést, avšak nečinilo by mu problém tak učinit např. na veřejnosti, či bez následné očisty apod.
33. K argumentu žalovaného, že žalobci v minulosti nebyl výkon fyziologické potřeby hodnocen jako nezvládnatý, soud dodává, že shodně tomu bylo v minulosti ohledně potřeby stravování, která byla v roce 2013 shledána zvládnatou a 2016 již nezvládnatou. Skutečnost, že daná potřeba dříve zvládnána byla, není automaticky překážkou toho, aby byla nově vyhodnocena jako nezvládnatá, jestliže tomu odpovídá zdravotní stav a posudkový závěr.
34. Pokud měl žalovaný za to, že zde je dán rozpor mezi zjištěními při sociálním šetření (i např. ve vztahu k šetřením z minulosti), měl rozpory svými zjištěními odstranit a zjistit skutkový stav podrobněji. Na místo toho žalovaný až ve vyjádření v žalobě poprvé poukázal na možné rozpory. Žalovaný také ve svém odůvodnění rozhodnutí výslovně připouští, že rozhodující je ve věci odborný posudkový závěr, který může některá dřívější zjištění nahradit či upřesnit. Soud však nesouhlasí ani s tím, že by posudkový závěr v dané věci bylo možné považovat za úplný a přesvědčivý, jak rovněž výše vysvětlil, neboť posudkový závěr vyžadoval s ohledem na podrobnou argumentaci v odvolání doplnění. Žalovaný pouze převzal strohé posudkové závěry, aniž by je kriticky hodnotil ve vztahu

k odvolacím námitkám. Soud nemůže nahrazovat chybějící zjištění žalovaného, který se naopak měl těmito skutečnostmi zabírat blíže. Pokud by shledal, že skutečně jde o „občasné nehody“ či „připomínání“, musel by být takový závěr dostatečně odborně i skutkově podepřen.

35. Soud shledal žalobu důvodnou, proto dle 76 odst. 1 písm. a), b) s. ř. s. zrušil žalobou napadené rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost, nedostatečně zjištěný skutkový stav a i z toho plynoucí nezákonnost přijatých závěrů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). V novém řízení žalovaný znovu rozhodne o odvolání žalobce po doplnění posudku posudkové komise, a to vázán právním názorem soudu.
36. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl ve věci samé úspěšný, proto mu přísluší právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení proti neúspěšnému žalovanému. Náklady žalobce zahrnují náklady právního zastoupení spočívající v odměně advokáta za 2 úkony [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. – tj. převzetí zastoupení, písemné podání k soudu] právní služby. Za tarifní hodnotu se ve věcech sociálního zabezpečení považuje částka 5.000 Kč (§ 9 odst. 2 advokátního tarifu). Za jeden úkon právní služby tak podle § 7 bod 3 advokátního tarifu náleží odměna ve výši 1.000 Kč a náhrada hotových výdajů 300 Kč (rozšířený senát NSS č. j. 6 Ads 209/2019 - 62). Odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů, zvýšená o daň z přidané hodnoty, tedy činí celkem 3 146 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Pokud svým významem kasační stížnost podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 18. 11. 2021

Mgr. Kamil Tojner v. r.
soudce